

ДА ГАРЛАЧЫКАЎ

га на тое, што мы чакалі пабачыць, не знайшлі.

Балазе наш анёл Сяргей у адну са шматлікіх сустрэч ужо паспеў пакінуць свой нумар тэлефона. Мы пазванілі яму, каб высветліць, куды трапілі. Аднак тое, што пачулі ў адказ, было вельмі нечаканым:

— Што вы робіце там? Гэта ж гіблае месца! Хутчэй едзьце прэч!

— А мосцік? — ціха папрасіла спытаць я. Хутчэй не з цікаўнасці, а з жадання атрымаць нейкую яснасць.

У адказ на гэта пытанне мы пачулі:

— Лепш не суйцеся ні на якія мосцікі. Я калі быў там, дык па пояс праваліўся, а ровар выносіў на сабе на руках.

І хвілін дваццаць проста сядзелі ці ляжалі на траве нерухома. Аднак далей пачаў адбывацца чарговы цуд нашай вандроўкі. Па дамоўленасці гаспадары прыгатавалі для нас абед, аднак ужо была палова на сёмую вечара, таму ён ператварыўся ў вячэру...

Яркае летняе сонца зрабілася лагодным і паціху хілілася да небакраю, пасылаючы шчодрыя промні. Мы вячэралі на адкрытай тэрасе, яна была вельмі прыгожа асветлена. Ежу падалі ў зграбным парцэлянавым посудзе — з зялёнымі ўзорамі, пад колер травы. Калі гарохавы суп можна лічыць фірмовай стравай, то гэта быў акурат той выпадак. Слоў не хопіць, каб перадаць, наколькі ён аказаў-

даўжэйшая, ці вясковая, але карацейшая. Выбралі другі варыянт. На электроннай карце праставілі пункты, праз якія трэба праехаць, і такім чынам рушылі наперад.

Напачатку ў кукурузным полі трапілі ў тупік, давалося вяртацца. У астатнім усё было гладка. У пэўны момант мы з двума знаёмымі прыядсталі. Патэлефанавала наша сяброўка, якая была наперадзе, і сказала: «У лесе каля канала паварочвайце направа ў кукурузу». Найперш падалося, што гэта проста набор слоў. Аднак пазней высветлілася: усё так і ёсць. На ўскрайку лесу стаіць канала (арыгнальны арыенцір). А насупраць яе праз кукурузу сапраўды ідзе дарога. Далей мы зноў ехалі лесам, полем, яшчэ раз лесам. Праезджалі доўгую лясную вёсачку Куцяняты. Ад геастанцыі трапілі на мост, праехалі яго, звярнулі налева і па асфальтаванай дарозе яшчэ колькі часу ехалі проста, нікуды не зварочваючы.

Нарэшце дабраліся ў патрэбную нам вёску Гародзькі. Аказалася, што чыгуначная станцыя, якая называецца Валожын, зноў жа знаходзіцца на яе супрацьлеглым краі.

Усяго мы ехалі гадзіну сорок пяць хвілін на вялізнай хуткасці, амаль не спыняючыся. Але дызель памахаў нам хвостом і знік у кірунку Мінска. Давялося высвятляць на станцыі, ці можам мы правесці ровары ў пасажырскім цягніку? Нарэшце атрымалі станоўчы адказ. Набылі па два білеты — на сябе і на «жалезнага каня». Дарэчы, каб правесці ровар бясплатна, трэба адкруціць адно кола (калі ён габарытны), каб даўжынёй быў не больш за 1,2 метра, і закруціць цэлафанавай плёнкай — можна папросту надзець чахол для ровара, калі ён маецца. У нас жа не было ні таго, ні другога.

Дзве гадзіны ў Гародзьках прайшлі даволі прыемна: мы нарэшце расслабіліся і нікуды не спяшаліся.

У патрэбны час, калі прыйшоў прамы цягнік да Мінска, загрузілі ровары ў вагон і самі зайшлі следам. А ў тым самым вагоне сядзеў... Хто б вы думалі? Наш анёл Сяргей. З вялізным рулонам цэлафанавай плёнкі.

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ.

Валожынскі раён

Сакаўшчынскае вадасховішча.

Што ж, калі з цікаўкамі не склалася, трэба было рушыць далей і сапраўды выбірацца адтуль.

Вячэра ў сонцы

Вярнуўшыся нарэшце на асноўную дарогу (па дарозе падсілкаваўшыся чарніцамі), мы павярнулі направа — на асфальтаваную трасу, па якой ехалі ад пачатку. Да Сакаўшчыны, дзе знаходзілася наша меркаванае месца начлегу, трэба было пераадолець яшчэ кіламетраў восем. Дарэчы, вёска аказалася даволі доўгай — давалося праехаць яе наскрозь, кіруючыся да Сакаўшчынскага вадасховішча. Па яго ўзбярэжжы мы паехалі ўлева, пакуль не трапілі нарэшце ў домік для раварыстаў, які збудавалі гаспадары сядзібы «За масточкам» Дзмітрый і Ірына Наканечныя.

На вялікім роўным газоне каля доміка мы літаральна ўпалі без сіл.

ся смачны. Бутэрброды з кабачкамі і жоўтымі памідорамі, салата са свежай гародніны — не буду пералічваць усяго — а раптам вы яшчэ не елі?..

Далей было купанне пад зорамі і месяцам у Сакаўшчынскім вадасховішчы. Начныя размовы каля вогнішча. Раніцай — заплыў сярод гарлачыкаў па Іслачы.

Маршрут «Валожынскія гасцінцы» разлічаны на тры дні. Мы ж вырашылі ўкласці ў два выхадныя, таму істотна скарацілі яго і на другі дзень да мясцовых славуццяў не заязджалі.

Склалася так, што размораныя сонейкам, прыемнай вадой, смачнай ежай, мы выехалі ў зваротны шлях да электрычкі на гадзіну пазней, чым планавалі. Таму давалося імчацца з велізарнай хуткасцю. Быў выбар: асфальтаваная дарога, але на восем кіламетраў

сімвалічнымі азначэннямі яны і дагэтуль прыцягваюць сваім схаваным сэнсам даследчыкаў. Філолагі вывучаюць найбагацейшыя моўны пласты скарынаўскіх кніг.

Не будзе перабольшаннем, калі скажу, што з імем Францыска Скарыны беларусы выйшлі з гістарычнага небяцця, калі ў XVIII стагоддзі ягоная постаць прыцягнула ўвагу даследчыкаў. Ягонае імя сведчыла аб высокай культуры продкаў беларусаў. Яно стала ў XIX стагоддзі своеасаблівым паролем беларусаў у сусветнай культурнай прасторы, нашым гонарам у гісторыі. Яно прайшло з беларусамі драматычнае XX стагоддзе ў час змрочных рэпрэсій нацыянальнай культуры і гісторыі. Яго выкрэслівалі з гісторыі, але не змаглі выкінуць з яе. Зрэшты, даводзілася прызнаваць ягонае культурна-гістарычнае значэнне для ўсіх усходнеславянскіх народаў. Беларусам «дазволілі» мець Скарыну! Ягонае імя ўключылі ў падручнік па гісторыі СССР — адзінае, апроч Канстанціна Каліноўскага, імя беларуса. Але і гэтага было дастаткова для сведчання аб нашай гісторыі. З'явіліся мастацкія творы, прысвечаныя Скарыну, нават фільм «Я — Францыск Скарына» з маладым тады Алегам Янкоўскім у галоўнай ролі. Нарэшце ў першыя гады незалежнай Рэспублікі Беларусь галоўны сталічны праспект (былы Ленінскі) называўся праспектам Францыска Скарыны, а цяпер яго імя носіць вуліца каля будынка Нацыянальнай бібліятэкі, дзе стаіць і помнік першадрукару. Той, хто прысвяціў сябе пашырэнню сярод людзей «мудрасці, умения, разуму і науки», варты не толькі пашаны, але і нашага гонару. І з далёкіх часоў гучыць яго мудры заклік: «Да совершен будет человек Божий и на всяко добро уготован!»

Вітаўт ЧАРОПКА.

■ Сваімі словамі

ЧЭШЫРСКИЯ КАЗКІ

Як сказаў хтосьці са знакамітых: «Не месца ўпрыгожвае чалавека, а чалавек месца». Часам

цалкам звыклых кварталы, дамы, пад'езды дзівосным чынам пераўвасабляюцца пад уздзеяннем рук чалавека, яго творчага погляду і ідэй. І хочацца прыгавдаць такія прыклады.

Пачнём з самага проста — з пад'ездаў. Вельмі рэдка, але часам удаецца трапіць у такія, дзе проста дух захоплівае ад таго, якую прыгажосць можна ўбачыць навокал. Гэта як невялічкі хатні філіял музея. Ну, хіба што мастацтва тут можа быць прымітыўным — але ад таго яно не перастае быць мастацтвам. Адметныя вобразы, яркія колеравыя спалучэнні, часам нават дзіўныя фігуры. Шэра ў такім пад'ездзе дакладна не будзе. Нагледзеўшыся на буянства фарбаў, напэўна ж захочацца і ва ўласнай кватэры дадаць яскравыя дэталі, зрабіць у звыклым інтэр'еры новыя смелыя вырашэнні. Асяроддзе ўплывае на нас. Усведамляем мы гэта ці не.

Прыгажосць пачала з'яўляцца і звонку нашых шматкватэрных дамоў, на фасадах. Зрэдку можна пабачыць прыгожыя мазаікі, зробленыя некалькі дзесяцігоддзяў таму. І гэта — самыя сапраўдныя творы мастацтва, пакуль што ашчадна захаваныя часам.

Дзіцячая пляцоўка каля Пейзажнай вуліцы ў Кіеве.

У апошнія гады на гарадскіх дамах пачалі актыўна з'яўляцца муралы — вялікія выявы на сценах. Іх можна пабачыць у самых розных гарадах — і нават гэтым яны адметныя. У кожным населеным пункце прасочваюцца свае тэмы, агульныя вобразы. Нават не жывучы ў горадзе, а пабываўшы ў ім адзін раз, пабачыўшы такія адмысловыя графіцы на сценах, пачынаеш лепш адчуваць атмасферу, уяўляць, чым тут жывуць, што першаснае і што важнае для гараджан.

Ужо колькі гадоў у беларускай сталіцы на сценах з'яўляюцца ўнікальныя муралы, вялізныя малюнкi памерам на ўсю сцяну шматпавярховіка. Іх ствараюць перыядычна дзякуючы арт-праекту Urban Myths. Яго аўтары запрашаюць замежных мастакоў, якія малююць работы ў залежнасці ад атрыманых уражанняў аб краіне: ніякіх эскізаў і падрыхтоўкі. У вы-

ніку ў іх атрымліваюцца сапраўды арыгнальныя выявы: з аднаго боку, яскрава прасочваюцца нашы нацыянальныя матывы, а з другога, яны пададзены ў цікавай сучаснай форме.

Неяк спрачаўся са мной адзін знаёмы і казаў, што мурал — гэта не мастацтва. Маўляў, часовая такая выява, не вечная, не пастаянная — куды ёй быць мастацтвам? Аднак па мне ўсё, што робіць жыццё людзей лепшым, — і ёсць мастацтва. І штосьці больш сучаснае і актуальнае ў мастацкай сферы цяпер складана знайсці.

Адметна, што муралы зазвычай ствараюць у спальных раёнах — мастацкіх музеяў і галерэй паблізу няма. Таму такія ўзоры творчасці, хай сабе і вулічнай, значна ўзбагачаюць тых, хто бачыць яе кожны дзень.

Не так даўно была ў Кіеве, наведвала трохгадзінную экскурсію па ўкраінскай сталіцы. І найбольш уразіла мяне... дзіцячая пляцоўка! Знаходзіцца яна побач з Пейзажнай вуліцай. Праўда, гэта не самая звычайная пляцоўка. Малады ўкраінскі скульптар Кастусь Скрытуцкі перад тым як стварыць яе, доўга шукаў свой стыль. Спачатку рабіў скульптуры з дрэва. Знаходзіў і іншыя спосабы бюджэтнага стрыт-арту. Але ў выніку пачаў выкладваць мазаіку — і рабіць гэта не так, як іншыя, па-свойму.

Скрытуцкі зрабіў на дзіцячай пляцоўцы вялізныя галовы Чэшскіх катой і саму Алісу, якая нібыта сядзіць на пляцоўцы, Ма-

Гравюра з пражскіх выданняў Скарыны 1517 года.

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ